

slobodno kamufliiranje problema kulture

Organizovanje javnog razgovora najširih nacionalnih razmera o jednom problemu, pretpostavlja kao sopstveni uslov opštu (zajedničku) potrebu da se o tom problemu razgovara i cilj da se taj problem na svom (odgovarajućem) nivou reši. Ako bi se o IV stražilovskom susretu sudilo s tog stanovišta, teško bi se moglo reći da je na njemu zadovoljen taj osnovni uslov svakog dosadašnjeg dijaloga. Pokazalo se, naime, da su učesnici u razgovoru o „Aktuelnim problemima kulture u Jugoslaviji“ (većina) raspolagali mišljenjem (manje-više; — od privatističkog preko sociološkog do filozofskog) da postoje problemi kulture i problemi u kulturi, ali da im do njihovog rešavanja nije mnogo stalo, tačnije rečeno da oni iz nekih razloga sumnjaju u mogućnost rešenja tih problema. S obzirom na tu okolnost i na opšti utisak o razgovorima, mišljenje učesnika o samom Susretu bilo je podeljeno: jedni su bili mišljenja da on nije ispunio očekivanja, tj. da je neuspeo, a drugi su smatrali da potreba samih učesnika da o kulturi razgovaraju i cilj da u tom smislu nešto reše nisu bili neophodan uslov za organizovanje Susreta, već da je on zamišljen drukčije, s ciljem da se mladim radnicima u oblasti kulture pruži demok-

ratska mogućnost da se potpuno slobodno izraze i da se na osnovu toga stekne uvid u odnos mladih prema problemima kulture.

U prilog mišljenja prvih ide podatak da su na IV stražilovskom susretu mladih intelektualaca preovladivale prosedost i proćelavost (kako se opisno izrazio jedan od zagovornika mladih) i u skladu s tim, s jedne strane, filozofsko interpretiranje pojma, smisla i značenja kulture a s druge patetično dobošarenje nad sudbinom kulture, pre svega nad sudbinom stvaralaca. Racionalno situiranim radikalizmom, mladi i skoro stvarno mladi zaključili su na kraju ovu starosnu, progradansku orijentaciju.

Osim toga, u „akademski“ dugim pauzama čuli su se često uzdasi nekih učesnika za III stražilovskim susretom, na kome je, po njihovom mišljenju, radna atmosfera bila drugačija, revolucionarnija, plodotvornija, nepoštednija, atraktivnija (!) itd. Ako se, s pravom naravno, i prećuje ta veteranska jadikovka za „starim, dobrim vremenima“, ostaje činjenica, javno naglašena, da su mnogi učesnici IV-og bili i na III-ćem Stražilovskom susretu, održanom još pre pet godina. U najmanju ruku, ta činjenica sugerira mišljenje da je status mladosti izvesno vre-

me bio monopolisan i kao takav korišćen i da se, s obzirom na to, malo šta promenilo i menjalo u tom vremenu, pa čak i ako se menjalo, menjalo se na jedan predvidljiv način. Sadašnje prisustvo onih koji su mladost i mlade stvaraće predstavljali pre pet godina nedvosmisleno pokazuje da je ta mladost u toku petogodišnjeg starenja tendirala ka suzbijanju mladalačke ekspanzije i samim tim ka ozbiljnom učvršćivanju sopstvenih pozicija.

Najmlađa grupa na IV stražilovskom susretu imala je najviše obaveza, ali je najmanje učinila. Sam podatak da je mladih bilo najmanje, obavezivao je tu grupu da *bespoštedno* demaskiraju tu anomaliju i da autentično potvrde svoje pravo na prisustvo. Konkretna situacija upravo na IV stražilovskom susretu obelodanjivala je mladima da je promena postojećeg stanja nužna, naročito u oblasti literature, ali, kako se pokazalo, to se mladih ticalo tek u onoj meri u kojoj su nameravali da osvoje pozicije kakve imaju stariji. U ime jedne grupe pročitano je uvodno obrazloženje predloga o potrebi za osnivanjem novog časopisa. Sam taj predlog pokazuje da su mladi nemoćni da prođu sa svojim zahtevima i potrebama u postojeće časopise, — jer ovih ima

dovoljno. Stvaralac se ne potvrđuje i ne dokazuje svoja prava formalnim putem. Sludunjavospasilački ton kojim je predlog pisan, i karakterističan podatak da se među potpisnicima predloga nalazi veliki broj afirmisanih mladih radnika u literaturi, pa čak i nekih urednika (koji su se u okviru svojih listova i časopisa mogli boriti za ono zbog čega je potreban novi časopis) pre pokazuje da se tu radi o potrebi za položajem, nego o potrebi za novim časopisom.

S druge strane, čitava ta situacija potvrđuje da opšte nepoverenje prema mladima ne samo da degradira (deformiše) i da kompromituje stvaralačke mogućnosti mladih, već i da samo sebe veoma vešto i uspešno kamufliira pokroviteljskim odnosom. Utvrđeni birokratski položaji su liberalni. M'adima se prividno pruža mogućnost da se slobodno izraze (oni sami nisu se izborili za nju), ali zato da bi se neutralisala (suzbila) njihova revolucionarnost. Otuda je na IV stražilovskom susretu — *delimično* organizovanom i zbog toga — neobaveznost koketirala sa slobodom.

(Student, 19 mart 1968.)

Ilija MOLJKOVIĆ

